

## Minden Gyermeke Jól Lakott?

Fontos tanulságokkal szolgál a Magyar Narancs online-on olvasható írása a Minden Gyermeke Jól Lakott Alapítvány működésének részleteiről.<sup>1</sup> Ezeknél is fontosabb és aggasztóbb talán az, ahogy az alapítvány elnöke, egyben a miniszterelnök társadalompolitikai főtanácsadója a magyarországi szegénységet látja és láttatja. Hegedűs Zsuzsa egyfelől leszögezi, hogy az élelmiszer-csomagokat, majd vetőmagot, kisállatot osztó szervezetével nem a gyerekszegénységet akarta megoldani. Másfelől azt állítja, hogy tevékenységével mégis csak sikerült megszakítani a szegénység ördögi körét.

Hegedűs Zsuzsa szerint – a cikk tolmácsolásában – „egyre kevesebb család jelentkezik vetőmagokért és háztáji állatokért, ami azt mutatja, hogy **sikerült megállítani és visszafordítani a szegénység újratermelődését**. Idén 7500 új család jelentkezett, jövőre 4-5 ezer jelentkezőre számít, de hozzáteszi, hogy még akkor is csinálni fogja, amikor már csak 1000 pályázó lesz. (Igaz, az újak mellett azok, akik korábban kaptak, továbbra is hozzájutnak az adományhoz.) A kuratóriumi elnök ugyanakkor valószínűsíti, hogy **pár éven belül okafogyottá válik az alapítvány működése**.” A szervezet létrehozása kapcsán a főtanácsadó a következőket mondja: „Vegyük észre, hogy a jóléti társadalom már régóta fenntarthatatlan, és egyébként sem lehet minden szegénységi probléma az állam feladata. A második világháború előtt sem léteztek jóléti rendszerek Európában, és az emberek mégis gondoskodtak a magukat ellátni képtelenekről.”

A megállapítások beleillenek a szociális biztonságot és a szolidaritást mára szinte egészében felszámoló kormányzati irányokba, amelyek módszeresen szűkítik a jóléti rendszereket, leépítik az állam szegényekkel szembeni feladatait és kötelességeit. Ezt a politikát többszörös hazugság-halmazra építik, amely egyszerre torzítja a múltat és a jelent. A miniszterelnök tanácsadója szerint „a második világháború előtt sem léteztek jóléti rendszerek Európában”. Nem a fenét. A minimális tájékozottsághoz tartozik, hogy a bismarcki társadalombiztosítási rendszerek 1870 tájékán indultak újjá Európában, hogy a folytatásokról most ne beszéljünk. (Ezt még Franciaországban is így tanítják.) A hazugság folytatásaként (bár ez nem hungarikum) a nyugati jóléti államot haldoklóként állítják be. Ennek – számos valóságos rontás ellenére - még mindig az ellenkezője igaz. Az OECD legújabb, 2014-es adatai szerint a vizsgált **24 EU országból 2007 és 2014 csak Magyarországon csökkentek szignifikánsan a szociális kiadások**. Az országok többsége a válság szegényekre gyakorolt hatását igyekezett tompítani. Magyarország az egyetlen európai ország, ahol 2008 óta semmi ilyen erőfeszítés nem történt.

Tény, hogy a Központi Statisztikai Hivatal a szegénységmutatók egy részénél, amelyek közvetlenül összefüggnek a közmunka nagyobb szerepével, 2012 és 2013 között 2-3 százalékpontos javulást mért a teljes népesség körében. Sőt, becslésünk szerint ez a kis javulás még 2014-ben is mutatkozhat, ha – a kormányzati terveknek megfelelően – jelentősen tovább nő a közmunkások száma. A javulás egy összetett mutató egyes részleteinél jelentkezik, amelyben sokféle (pénz-, munka-, fogyasztási-hiány) összekapcsolódik, ez pedig a „szegénységben és kirekesztettségben”, a „súlyos anyagi deprivációban” élők aránya. Ez a mutató a szegénység számos mértéke közül a legmagasabb. Az Eurostat (illetve KSH) szerint

<sup>1</sup>Grünczeisz Kata: Átvilágítottuk Hegedűs Zsuzsa gyermekalapítványát, és padlót fogtunk a zürzavartól. (2014. december 9.)

<http://magyarnarancs.hu/kismagyarorszag/atvilagitottuk-hegedus-zsuzsa-gyerekalapitvanyat-es-elajultunk-a-zurzavartol-92894>

2008-ban 2,8 millió ember (a népesség 28 százaléka), 2013-ban 3,3 millió (34 százalék), 2013-ban pedig 3,04 millió (31 százalék) élt szegénységben és kirekesztettségben. „A számadatok arról tanúskodnak, mondta a miniszterelnök, nemhogy nőtt a szegénység, hanem közel negyedmillióval csökkent, és sikerült a gazdasági válság előtti szint alá szorítani a nélkülözők arányát.” A mondat első fele az utolsó két évre igaz, a mondat vége félrevezetés. 2008 óta egyetlen szegénység-mutató sem javult. Ráadásul az anyagi, pénzben mérhető szegénység még 2012 és 2013 közt is emelkedett, az egyenlőtlenségek pedig fokozatosan nőnek. 2010 és 2013 közt például 7,2-szeresről 8,2-szeresre nőtt a legszegényebb és leggazdagabb 1 millió jövedelmei közti szorzó. Ez egy másik Magyarország, mint amit a miniszterelnök vizionál.

A gyerekek szegénységét, kirekesztettségét, nélkülözését jelző mutatók hosszú évek óta romlanak. Ez a romlás 2010 - 2011 óta felgyorsult, ma már mintegy 440 ezer gyerek él jövedelmi szegénységben, több mint 600 ezer pedig az élet számos területén nélkülöz. A TÁRKI friss jelentése szerint 2012-ben a magyarországi cigányok közel 90 százaléka, a nem romák éppen harmada élt súlyos anyagi deprivációban. Terepen dolgozó szakemberek és közemberek tömegei a szegénység folyamatos mélyüléséről, a kilátástalanság erősödéséről számolnak be. A helyzet 2015-ben tragikusra fordul a segélyek radikális csökkentésével. A közmunkások tömege, a szociális jogok gyengítése, a segélyek fokozatos megszüntetése radikális szűkítése arról szól, hogy, bár a szlogenek szintjén „az elszegényedők védelme nemzeti ügy”, valójában a kormányzatot nem érdekli három millió ember, köztük több százezer gyerek helyzete, sorsa, esélyei.

Hegedűs Zsuzsa elmeséli a hivatkozott írásban: „Amikor Medgyessy Péter 2002-ben meghívott egy kávéra, elmagyaráztam neki, hogy ne kérjenek semmilyen papírt a segélyen élő szülőktől, legyen automatikusan ingyenes az étkezés a bölcsődében, óvodában és iskolában.” Egyetértünk. 2006-ban a Gyerekszegénység Elleni Program ehhez hasonló megoldást javasolt. Azzal a különbséggel, hogy a javasolt fokozatos univerzalizmus számolt a források szűkösségével. Ezért a minden gyerek számára egységes kedvezményeket, így az étkezteljes ingyenességét is a legrosszabb helyzetű településektől haladva vezette volna be. Most, hogy kormányzati kommunikációban 2010 óta először megjelent a szegénység kérdése, a középpontba a gyerek-éhezés került. A kettős beszéd még itt is tetten érhető. „Ha gyermekekről van szó, az legyen az alapelv, hogy a társadalom mindent automatikusan és ingyenesen adjon meg nekik”, mondta 2014. decemberében az EMMI szociális ügyekért felelős államtitkára. Majd rögvest hozzátette, hogy a kormány célja, hogy 2016-tól minden gyermek ingyenesen kapjon étkezést – bizonyos jövedelmi korlát alatt. Ugyancsak jövedelemhatárhoz kötött az említett nyári étkeztetés ingyenessége, illetve a most induló ételcsoomag osztás is. (Csak a rend kedvéért: az államtitkár által említett 34 milliárdos ételcsoomag nem egy évre szól: 2020-ig, hat évig ad fedezetet, azaz évi 5 milliárdról van szó. A tétel nem okoz költségvetési gondot, mert az EU adja a pénz 90 százalékát.) A középiskolások régen megígért ingyenes étkezéséről továbbra sincs szó

Csupa ellentmondás. Hegedűs Zsuzsa, miként Orbán Viktor és Balog Zoltán a nagy nyilvánosságnak a gyerekszegénység csökkenéséről beszélnek. Ugyanakkor a gyerek-éheztetést enyhítő programok indoka, amit az EU pénzhez szükséges pályázati szöveg is ír, a nagy és növekvő gyerekszegénység. A kétfedelű szövegek ellenére örülnénk, ha a tervek megvalósulnának. Csak látnánk már belőlük valamit. Már most a karácsonyi szünetben is sokaknak kellett volna segíteni....

2014-12-22

Gyerekesély Közhasznú Egyesület